

OBSAH

ÚVOD.....	9
1. PREDMET A SYSTÉM PSYCHOLÓGIE.....	10
1.1. Pojem a význam psychológie.....	10
1.1.1. Základné kategórie v psychológii.....	10
1.1.2. Psychická regulácia.....	13
1.2. ŠTRUKTÚRA PSYCHOLOGICKÝCH VIED.....	13
2. PSYCHOLOGICKÁ METODOLÓGIA.....	17
2.1. Základné trendy.....	17
2.2. Veda a vedecké poznanie.....	17
2.3. Základné etapy výskumu.....	18
2.4. Typy výskumu.....	18
2.5. Výber probantov.....	18
2.5.1. Druhy výberov.....	18
2.6. Psychologické premenné.....	19
2.6.1. Klasifikácia experimentálnych premenných.....	19
2.6.2. Stupnice merania.....	19
2.7. Reliabilita a validita merania.....	20
2.7.1. Reliabilita.....	20
2.7.2. Validita.....	20
2.8. Experimentálna metóda.....	20
2.8.1. Charakteristiky experimentu v psychológii.....	20
2.8.2. Druhy experimentov vzhľadom na funkčnosť.....	20
2.8.3. Experiment ex post facto.....	20
2.8.4. Manipulácia s nezávislými premennými.....	21
2.8.5. Experimentálna závislá premenná.....	21
2.8.6. Správanie probanta.....	21
2.8.7. Osobnosť experimentátora.....	21
2.8.8. Experimentálny projekt.....	22
2.9. Metóda pozorovania.....	22
2.9.1. Pozorovanie.....	22
2.9.2. Metódy sebaopisovania.....	23
2.9.3. Testy vo výskume.....	23
2.9.4. Výskumné plány zamerané na zmeny psychických funkcií v čase.....	23
3. BIOLOGICKÉ MECHANIZMY SPRÁVANIA A NERVOVÝ SYSTÉM.....	25
3.1. Svaly.....	25
3.2. Endokrinné žľazy.....	25
3.3. Nervový systém.....	26
3.3.1. Neuróny.....	26
3.3.2. Nervové impulzy.....	27
3.3.3. Synapsie.....	27
3.4. Mozog.....	28
3.4.1. Veľký mozog.....	28
3.4.2. Mozoček.....	30
4. POCITY A PERCEPCIA.....	31
4.1. Triedenie receptorov.....	31
4.1.1. Zrak.....	31
4.1.2. Sluch.....	32

4.1.3.	Čuch a chuť.....	33
4.1.4.	Kožné zmysly.....	34
4.2.	Percepcia priestoru.....	34
4.2.1.	Vizuálny priestor.....	35
4.2.2.	Auditívny priestor.....	36
4.3.	Rozlíšenie percepcie a pociťovania.....	36
4.4.	Organizácia v percepcii.....	37
4.5.	Psychofyzika.....	38
4.5.1.	Podnetový prah.....	38
4.5.2.	Stevensov zákon subjektívnych veličín.....	39
4.6.	Ilúzia.....	39
4.6.1.	Zákon blízkosti.....	40
4.6.2.	Zákon totožnosti alebo podobnosti.....	40
4.6.3.	Zákon uzavretosti.....	40
4.6.4.	Zákon dobrej krivky alebo spoločného osudu.....	41
4.6.5.	Zákon skúsenosti.....	41
4.6.6.	Zákon pregnantnosti.....	41
5.	PREDSTAVY.....	43
5.1.	Pamäťové predstavy.....	43
5.2.	Syneztézie.....	44
5.3.	Halucinácie.....	44
5.4.	Asociácia predstáv.....	44
5.5.	Sny.....	44
6.	UČENIE A PAMÄŤ.....	47
6.1.	Teoretické otázky učenia.....	47
6.1.1.	Ako prebieha proces učenia.....	48
6.2.	Klasické podmieňovanie.....	48
6.2.1.	Vyhasínanie.....	49
6.2.2.	Generalizácia a diskriminácia podnetu.....	50
6.2.3.	Podmieňovanie vyššieho rádu.....	50
6.3.	Inštrumentálne podmieňovanie.....	50
6.3.1.	Vyhasínanie.....	51
6.3.2.	Rozvrhy posilnenia.....	51
6.3.3.	Pevne dávkovaný rozvrh posilnenia.....	51
6.3.4.	Pevne časované posilnenie.....	51
6.3.5.	Variabilne dávkované posilnenie.....	51
6.3.6.	Variabilne časované posilnenie.....	52
6.3.7.	Generalizácia podnetu a diskriminácia v inštrumentálnom podmieňovaní.....	52
6.4.	Latentné učenie.....	52
6.5.	Perceptuálno-motorické učenie.....	52
6.6.	Vedomosti.....	54
6.7.	Učenie a poznanie výsledkov.....	54
6.8.	Pamäť.....	54
6.8.1.	Senzorická pamäť.....	55
6.8.2.	Krátkodobá pamäť.....	55
6.8.3.	Dlhodobá pamäť.....	55
6.8.4.	Senzorické informácie.....	55
6.8.5.	Motorické informácie.....	55
6.8.6.	Logické informácie.....	55

6.9.	Organizácia pamäti.....	56
6.9.1.	Subjektívna organizácia.....	56
6.10.	Význam materiálu.....	57
6.11.	Vybavenie, reprodukcia.....	57
6.12.	Experimentálny výskum pamäti.....	57
6.12.1.	Znovuzpoznanie.....	57
6.12.2.	Znovuučenie.....	58
6.13.	Transfer.....	58
6.14.	Zabúdanie.....	58
6.14.1.	Strata engramu.....	59
6.14.2.	Interferencia.....	59
6.14.3.	Motivované zabúdanie.....	60
6.15.	Pamäť a myslenie.....	60
6.16.	Pamäť a emócie.....	60
7.	MOTIVÁCIA.....	61
7.1.	Arousal - úroveň dráždivosti.....	61
7.2.	Homeostatické mechanizmy.....	62
7.3.	Inštinky.....	62
7.4.	Potreby.....	62
7.5.	Umelý hlad a závislosť na drogách.....	63
7.6.	Bolesť.....	63
7.7.	Sexuálna motivácia.....	64
7.7.1.	Homosexualita.....	64
7.8.	Exploratívne správanie, arousal a ambivalencia.....	65
7.9.	Motív výkonu.....	65
7.9.1.	Sociálne motívy.....	65
7.9.2.	Altruizmus.....	66
7.9.3.	Funkčná autonómia motívu.....	66
7.9.4.	Vôľa.....	66
8.	VŠEOBECNÁ CHARAKTERISTIKA MYSLENIA.....	69
8.1.	Historický pohľad.....	69
8.1.1.	Myslenie ako najvyšší stupeň poznania.....	70
8.1.2.	Vzťah nižších stupňov poznania k mysleniu.....	71
8.1.3.	Myslenie ako reálna činnosť.....	71
8.1.4.	Vonkajší a vnútorný podnet myslenia ako činnosti.....	72
8.2.	Základné myšlienkové operácie.....	72
8.2.1.	Motorické, verbálne a myšlienkové operácie.....	72
8.2.2.	Analýza a syntéza.....	73
8.2.3.	Porovnávanie.....	74
8.2.4.	Abstrakcia a generalizácia.....	75
8.2.5.	Induktívne a deduktívne postupy myslenia.....	75
8.3.	Základné myšlienkové procesy.....	76
8.3.1.	Pojem.....	76
8.3.2.	Súd.....	77
8.3.3.	Úsudok.....	77
8.4.	Myslenie a reč.....	78
8.4.1.	Základné pojmy.....	78
8.4.2.	Znak.....	79
8.2.4.1.	Význam znaku.....	79

8.2.4.2.	Zmysel znaku.....	80
8.2.4.3.	Znaky - výrazy.....	80
8.5.	Myslenie a tzv. vnútorná reč.....	80
8.5.1.	Jazyk a metajazyk.....	80
8.6.	Myslenie a inteligencia.....	81
8.6.1.	Inteligencia a intelligenčný kvocient.....	81
8.6.2.	Skúmanie inteligencie a problémy slabomyselnosti.....	81
8.6.3.	Debilita.....	82
8.6.4.	Imbecilita.....	82
8.6.5.	Idiotia.....	82
8.7.	Inteligencia a tvorivosť.....	82
8.7.1.	Konvergentné a divergentné myslenie.....	83
8.7.2.	Faktory tvorivosti.....	83
9.	POZORNOSŤ.....	85
9.1.	Doterajšie prístupy.....	85
9.2.	Druhy pozornosti.....	85
9.2.1.	Neúmyselná pozornosť.....	85
9.2.2.	Úmyselná pozornosť.....	85
9.3.	Vlastnosti pozornosti.....	86
9.3.1.	Koncentrácia pozornosti.....	86
9.3.2.	Intenzita pozornosti.....	86
9.3.3.	Rozdelenie pozornosti.....	86
9.3.4.	Stálosť pozornosti.....	86
9.3.5.	Vnímanie reverzibilných figúr.....	86
9.4.	Účinky pozornosti.....	87
9.5.	Metódy výskumu pozornosti.....	87
9.5.1.	Sériové skúšky.....	87
9.5.2.	Pozornosť pri dvojitej sekundárnej činnosti.....	88
9.5.3.	Metodika odpovedového času.....	88
9.6.	Vigilancia.....	88
10.	EMÓCIE.....	91
10.1.	Základné znaky.....	91
10.2.	Triedenie emócií.....	91
10.3.	Nižšie emócie.....	91
10.3.1.	Afekt.....	91
10.3.2.	Nálada.....	92
10.3.3.	Vášeň.....	92
10.3.4.	Strach a úzkosť.....	92
10.3.5.	Hnev a zlosť.....	93
10.3.6.	Radosť.....	93
10.4.	Vyššie emócie (city).....	93
10.4.1.	Estetické.....	93
10.4.2.	Intelektové.....	93
10.4.3.	Etické.....	93
10.4.4.	Spoločenské.....	93
10.4.5.	Náboženské.....	93
10.5.	Účinky citov.....	94
10.6.	Fyziológia emócií.....	94
10.6.1.	Krvný obeh.....	94

10.6.2.	Dýchanie.....	94
10.6.3.	Bioelektrická vodivosť kože.....	94
10.6.4.	Detektor lži.....	95
10.6.5.	Endokrinný a vegetatívny systém.....	95
10.7.	Teórie emócií.....	96
10.8.	Metódy skúmania emócií.....	96
10.8.1.	Rozdelenie metód.....	97
10.8.2.	Psychologické metódy.....	97
10.8.2.1.	Metódy pozorovania.....	97
10.8.2.2.	Dotazníkové metódy.....	97
10.8.2.3.	Testové metódy.....	97
10.8.2.4.	Fyziologické metódy.....	98
10.9.	Frustrácia, konflikt a stres.....	98
10.9.1.	Frustrácia.....	98
10.9.2.	Konflikt.....	98
10.9.3.	Záťaž a stres.....	99
10.9.4.	Eustres a distres.....	99
10.9.5.	Záťaž, aktivácia a výkon.....	100
10.9.6.	Komplexné prístupy k zisťovaniu záťaže.....	101
11.	OSOBNOSŤ.....	101
11.1.	Predmet psychológie osobnosti.....	101
11.1.1.	Vývin pojmu osobnosť.....	101
11.1.2.	Niektoré definície osobnosti.....	102
11.1.3.	Osobnosť a individuum.....	102
11.2.	Determinanty osobnosti.....	102
11.2.1.	Biologický základ osobnosti.....	103
11.2.2.	Sociálne prostredie a osobnosť.....	103
11.2.3.	Podiel biologického a sociálneho v osobnosti.....	104
11.2.4.	Psychoregulačné chápanie osobnosti.....	105
11.3.	Typológia a typy osobnosti.....	106
11.3.1.	Fyzické typológie konštitučné.....	106
11.3.2.	Introverzia a extravergia.....	106
11.3.3.	Eysenckova typológia.....	107
11.3.4.	Črty osobnosti a ich klasifikácia.....	108
11.4.	Štruktúra osobnosti.....	108
11.4.1.	Schopnosti.....	109
11.4.2.	Temperament.....	109
11.4.3.	Charakter.....	110
11.5.	Teórie osobnosti.....	110
11.5.1.	Psychoanalytické teórie.....	112
11.5.2.	Behaviorálne teórie.....	112
11.5.3.	Humanistické teórie.....	113
11.6.	Psychodiagnostika osobnosti.....	113
11.6.1.	Subjektívne metódy.....	114
11.6.2.	Objektívne metódy.....	115
11.6.3.	Projektívne metódy.....	117
	LITERATÚRA.....	